

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Philippi Clüveri[i] Germaniæ Antiquæ Libri tres

Clüver, Philipp

Lugduni Batavorum, 1631

Cap. XXIV. De antiquâ Sveviâ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44541

versus antea actæ, mox in Britanniam raptæ: In inferiorem sive citeriorem insulæ partem fuisse delatas, perspicitur ex eo, quod reguli eas Germanico remiserunt: quod ultiores non erant facturi: quidpe quibus parum commercii, parumque amicitiae etiam tum erat cum Romanis. Proinde moneo, ne quis temerè aliquid in his auctoris verbis mutare tentet. De scopulis tamen ad Chaucorum terram, rectè auctorem taxat Lipsius. nulli quidpe illic exstant; non magis quàm in reliquo oceani litore, ad fretum usque Gallicum. Ego verò crediderim, quia insulæ Romam referebantur, saxis abruptæ, ex hoc rerum Germanicarum scriptores opinatos, omne litus illud Germaniæ, scopulis abruptum esse. At insula saxis abruptæ visuntur contra hæc litora præcipuè duæ. quarum altera, Cimbrorum peninsula objecta, saxa abrupta habet ab occasu, vulgò nautis præternavigantibus *Rode elis* dicta: altera contra Albi ostium projecta, vulgari nomine *Heilige land*, tota ferè nil nisi saxum abruptum, scopulum etiam eminentem à meridie prope habet; & alium item scopulum, ab eadem parte, sub undis latentem. Hanc ego cum Ortelio ACTANIAM Plinii esse arbitror; quia notabilius ab auctore nostro descripta, à Plinio etiam inter nobilissimas refertur. AUSTRANIAM Plinii, sive GLESSARIAM, Ortelius putat esse Ameren, ante litus Cimbrorum; quia ameren, ut ille ait, Germanis est *glessum*, id est, succinum. at ego proximam huic intelligere malim, quæ vulgò vocatur *Strand*, vocabulo haud perinde ab *Austrania* nomine abludente. Goropius, nescio quâ effreni animi libidine usus, ubi in Gotodanicis suis

20 *Affaniam* eandem esse & *Austraniam* è Plinio ostendere conatus est, ad Vistulæ ostia & Danorum nomen vocabula ejus referens: quasi huc usque Romanorum penetraverint milites, atque classes. Mirum sanè, virum alioquin admirandi ingenii, doctrinæque inexhaustæ, tam imperitum rerum Romanarum fuisse. Adè, ubi fabulis semel carceres removeris, nulla invenitur meta mentiendi. quod quamvis ille in alios scripserit, tamen de omnibus ferè ipsius operibus propriè ac verè dici potest. *Pars navium*, inquit noster; *haud sunt*; plures apud insulas longius sitas ejectæ. milesque, nullo illic hominum cultu. fame absuntus; nisi quos corpora equorum, eodem elisa, toleraverant. Hæc de Austraniâ, & eâ, quæ *Silt* vulgò vocatur, & proximis insulis, Cimbrorum litori adjacentibus, maximè dici arbitror: nam hæc per occulta vada infestæ sunt; saxisque abrupta est *Silt*. Haud procul continente fuisse, indicat auctor clarè his verbis: *hostilibus circum litoribus: aut ita vasto, & profundo, ut credatur novissimum, & sine terris mare.* quidpe ab ortu fuerunt litora Cimbrorum parum amica, seu parum fida, licet ad Augustum dona miserant: ab occasu ac septentrione vastissimus oceanus Germanicus; per quem quidam sinistrorsus in Britanniam rapti. Ceterum Ptolemaeus, in descriptione Germaniæ; *Νῆσι δὲ, ἢ, ὑπέκρουται τῆς Γερμανίας, κατὰ ἰδίαν τῶν τῶν Ἀλβίου ἐκβολῶν, αἱ καλεῖσθαι Σαξόνων γῆς.* id est: *Insule Germaniæ adjacent, juxta Albi ostia tres, Saxonum dictæ.* Hæc fuere, *Strand*, *Busen*, & *Heilige land*. Atque hæc ferè sunt, quæ de insulis ante Germanicum litus, inter promontorium Cimbrorum & Flevum Rheni ostium projectis, apud auctores reperio.

40

C A P. XXIV.

De antiquâ SVEVIA.

HACTENUS primam partem Germaniæ suæ auctor noster peregit, Rheno, Sala atque Albi Chalusoque amnibus, ac sinu Codano finitam. in quâ satis certis limitibus ejusque nationis sineis circumscribi potuerunt, quia crebra illic Romanorum bella, & de bellis accurata scriptorum monumenta. Sequitur ex in pars altera, quæ in universum uno vocabulo, proprio ac peculiari, dicitur SVEVIA, ab incolis SVEVIS, in quâ jam omnia obscuriora; ita, uti non modò certi limites fin-

50 gulis populis constitui nequeant; sed quænam inter se junctæ fuerint nationes, haud facile dixeris. Verum, si non in omnibus ipsum scopum tangere continget, conandum tamen, quamproximè accedere.

Ipsam terræ SVEVIÆ vocabulum antiquissimis usurpatum auctoribus reperio. nostro, in libro de Germaniâ: *Hic Svevia finis.* Dioni Cassio, lib. LV, de Druso loquenti: *προήλθε μέχρι τῆς Σουβίας; Ad Sveviam usque progressus est.* Posteriores etiam auctores crebrò Sveviam nominarunt; sed eam, quæ minima tantum pars fuit ejus, quam nunc indicabo: de quâ postea in Hermunduris dicetur. De magnâ igitur illâ Sveviâ sic noster, in dicto libro: *Nunc de Svevis dicendum. quorum non una, ut Castorum,*

Tente-

Tenētorumve, gens: majorem enim Germania partem obtinent; propriis adhuc nationibus nominibusque discreti, quamquam in commune Svevi vocentur. Ita sanē est: triplo majorem parte illā, quæ hæcenus explicata, obtinuerunt partem Svevi; ut qui ab Albi ac Salæ Chalusoque amnibus, ad Vistulam flumen usque, inter oceanum ortumque, inter meridiem verò ac septentriones à Danubio amne ad oceanum usque glaciale extendi fuerunt. Cum Tacito sentiens Aethicus, Germania, inquit; ubi plurimam partem Svevi tenent: quorum omnium gentes sunt LIV.

Fines igitur universæ Sveviæ fuerunt isti: A septentrionibus, prædictus oceanus, qui & septentrionalis cognominatur. ab ortu, idem mare, ad Cimbrorum usque peninsulam; quod inter Germaniam & Britanniam dicitur Germanicum: à Cimbrorum peninsulā fuere fauces sinus Codāni, sive maris Svevici; quod & ipsum à gente accolā nomen habuit. deinde Chalusus Billiusque amnes: inde Albi ac Salæ, ad opidum usque *Salefeld*: hinc linea ad Mœni Radiacique confluentes: inde Mœnus, ad Redonitii usque confluentem; & hinc Redonitius, moxque Aeschijs: hinc linea ad opidum *Königsprun* ducta; à quo Brentius amnis, ad confluentem usque Danubii. A meridie Danubius, ad opidum usque Hungariæ Vaciam. Ab ortu *Sarmatici montes*, à dicto opido ad Grani amnis fontem extendi. inde *Hercynii montes ac saltus*, ad fontem usque Salæ fluminis; & hinc ipsum hoc flumen, & in quem id evolvitur, Vistula amnis, ad mare usque Svevicum: inde ipsum mare, & sinus ejus qui vocatur Bornicus, ad opidum usque Botniæ *Thörn*, hinc flumen, quod à lacu supra opidum *S. Andrees* profluit: & inde linea ad lacum *Album*. hinc ipse lacus, & ex eo profluens amnis in mare Album, sive sinum Granvicum, ad mare usque septentrionale, extrema Sveviæ claudunt.

Regiones atque dominia tam vasto terrarum spatio hodiè varia: Sveviæ hodiernæ pars, quæ opida *Dinkelspübel*, & *Nördlingen*; Palatinatus superior, Voilandia, Misnia; Saxonia superior, Bojohæmum, Austriæ pars Transdanubiana; Hungariæ item pars, ad dictos usque montes Sarmaticos; Moravia, Silesia, Lusatia, Polonia Civistulana, Marchionatus Brandenburgensis, exceptâ eâ parte, quæ cis Albi; Pomerellia, Cassubia, Pomerania, Mekelburgiensis ducatus. trans mare autem Svevicum, Daniæ partes, quibus vocabula *Bleking*, *Skane*, & *Halland*; inde Svedia, Norvagia, Botniæ occidentalis, Finnomarchia, Scritofinnia, Lappia, & Biarmia.

Antiquarum verò gentium nationumque nomina in hac Sveviâ à Tacito aliisque auctoribus numerantur, cis mare Svevicum *Hermunduri*, *Narisci*, *Marcomanni*, *Quadi*, *Maringgii*, *Burii*, *Semnones*, *Lygii*, *Burgundiones*, *Gothones*, *Lemovii* sive *Hernali*, *Rugii*, *Carini*, *Langobardi*, *Deuringi*, *Caviones*, *Angli*, *Varini*, *Eudoses*, *Svardones*, *Nuithones*: quibus accedunt alienigenæ *Osti* atque *Gothini*. trans mare Svevicum *Sitones* atque *Sviones*, magnæ gentes, pluribusque nationibus distincti. Aethicus, ut suprâ relatum, Svevorum genteis in universum tradit fuisse LIV.

Atque hi equidem Taciti ævo Sveviæ fuere fines. at antea, sub Cæsaris Augustique principatu, quum Marcomanni Svevi adhuc Rhenum adolerent, & proximè hos Sedusii ac Harudes, itidem Svevi, Sveviæ finis ab hac parte fuit Rhenus. Hos verò populos non in Bojohæmo demum Svevorum fortitos fuisse nomen, sed jam antea id ad Rheni ripam obtinuisse, patet ex Strabonis inde nato errore, lib. VII: qui quum, veluti per nebulam, accepisset, Marcomannos quondam Danubii fontem accoluisse; suâ autem ætate sciret eos Bojohæmum incolere: post descriptionem Bojohæmi, hæc subnectit verba: *Ἔστι ἡ πλεονέκτος αὐτῆς ἡ τῆς Ἰστροῦ πηγῆς, καὶ ἡ τῆς Ῥῆνης.* id est: *Huius regioni conterminus est fons Danubii, & item fons Rheni.* Qui ingens sanē est error; quum fons Danubii à Bojohæmo cc amplius absit passuum millibus. Sed omnis ferme Germania Strabonis, nil nisi perpetuum σφάλμα. Ibidem paullo antè, hæc ejus leguntur verba: *Ἐν ταύτῃ δὲ ἐστὶ καὶ ὁ Ἑρμυνοῦ θρυμὸς, καὶ τὰ τῶν Σηθηῶν ἔθνη, τὰ μὲν ἐκείνῃ ἐκτὸς τοῦ θρυμῆ (ἐν ᾧ ἐστὶ καὶ τὸ Βοιωτικόν, τὸ τῆς Μαροβιᾶς βασιλείας) εἰς ὃν ἐκείνῃ τὸ πᾶν ἄλλως τὸ μετὰ τὴν πλεονέκτος κατέκειτο, ἢ δὴ τῶν ἄλλοθεν ἔρχομένων ἑαυτῶν Μαροβιανῶν. ἐπέσει γὰρ πῶς περὶ τὰς ἀρχαίας ἐστὶ ἐξ ἰδιωτῶν, καὶ τῶν ἐκ τῆς ἑπιπέδοιο νέου καὶ τοῦ ἐκείνῃ, καὶ ἑπιπέδοιο ἐκ τῆς Σεβαστῆς ἐπιπέδοιο ἢ ἐπιπέδοιο, καὶ κατωπέδοιο, καὶ οὐκ ἐστὶν ἄλλως, Λαγυῖες τὸ μὲν ἐστὶ, καὶ Λεμοβίτες, καὶ Ράπνας, καὶ Βεργυνοδῶνας, καὶ Σιθωνίτες, καὶ τῶν Σηθηῶν αὐτῶν μὲν ἐστὶν Σέμωνας.) ἀλλὰ τὰ γὰρ τῶν Σηθηῶν, ὡς ἐφύη, ἐστὶν, τὰ μὲν ἐκείνῃ οὐκ, τὰ δὲ ἐκτὸς τοῦ θρυμῆ, κατὰ τὰ τῶν Κηάδων, ἄλλα πῶς γίνονται. Μάλιστα μὲν τὰ τῶν Σηθηῶν ἐστὶν: διημερὸς δὲ τὸ τῆς Ῥῆνης μέρους τῆς Ἄλβης, μέρους δὲ πᾶσι τῶν πέραν τῆς Ἄλβης ἔμμεται, κατὰ τὰς ἑπιπέδοιο, καὶ Λαγυοβαρδοί.* id est: *In hac Germania est & Hercynius saltus, & Svevorum gentes: quarum quadam in ipso habitant saltu: (in quo est & Bojohæmum, Maroboduvi regia: in quem ille locum*

locum cum alios complures transtulit, tum populareis suos Marcomannos. Roma enim reversus (ubi adolescens egit, & ab Augusto beneficiis adfectus) regnum occupavit; ac, præter jam dictos, subiecit sibi etiam Lugios magnam gentem, & Lemovios, & Gutones, & Burgundiones & Sabinos, & ex ipsâ Svevorum gente magnam nationem Semnones. Verum Svevorum, ut dixi, alii in saltu habitant; alii extra; ut *Quadi, contermini Getis*. Sic hunc Strabonis locum esse legendum, infra in singularum nationum explicatione patebit. In dictis verò verbis falsum est, quòd suâ ætate Svevos à Rheno ad Albim pertinere tradit. in quâ adfertione varius ac multiplex adparet error. Primus inde natus est, quòd Chattos, qui tunc, expulsi Ubiis, ad Rhenum usque pertinebant, sub Svevorum nomen, ex falsâ Cæsaris aliorumque sententiâ, computavit; ut supra ostensum est. secundus error est, quòd Hermunduros, Cisalbinam gentem, trans Albim colere putavit: qui error inde natus, quòd audiverat, Chattos ad Albim usque pertinere; ultra hos verò esse Hermunduros. tertius error est, quòd *μέρος τῶν Σηθῶν*, id est, *partem quamdam Svevorum*, trans Albim colere dixit; quasi major ac potior eorum pars coleret cis Albim, quum tamen pars eorum multo maxima trans id flumen ad Vistulam usque amnem coluerit. Atqui ipse Strabo Semnonas, ab Albi ad Vartam amnem pertinenteis, & Marcomannos, Bojohæmum incolenteis, & ultra hos, Quados, ultimos Germaniæ nationum in ripâ Danubii, in Svevorum numerat gente. & de eadem gente postea, eodem libro: *τὸ δὲ μέρος τῆς Γερμανίας, τὸ πέραν τῆς Ἀλβίου, τὸ μὲν συνεχὲς ἀντὶ τῶν Σηθῶν κατὰ χεῖρα· εἰς εὐθὺς ἢ τῶν Γετῶν σωάτηρ γῆ*. hoc est: *Partem Germaniæ austrinam, qua est trans Albim, continuo Svevi tenent. post hos statim contermina est Getarum regio*. Hoc sic se habuisse, ex Tacito liquet, supra dictas nationes in Sveviâ ad Cusum usque flumen, quod nunc vulgò *die Wage*, recensente. Tacito simul ac Straboni consentiens Plinius, sic ait in lib. IV, cap. XII: *Superiora autem, inter Danubium & Hercynium saltum, usque ad Pannonica hiberna Carnuti; Germanorumque ibi confinium. campos & plana Iazyges Sarmata; montes verò & saltus pulsi ab his Daci, ad Patissum amnem à Maro; sive is Duria est, à Svevis regnoque Vanniano dirimens eos. aversa Bastarna tenent, aliique inde Germani*. Marum esse nunc *Mark*, celebre *Moravia* flumen, suo loco patebit. Hunc equidem Plinius terminum ab hac parte facit *Svevia*; & fuit sanè quondam, ante sextum principatus Tiberii annum: sed ab eo tempore

30 Quadorum nomen ad Cusum usque fuisse protensum, infra ex Tacito juxta & aliis auctoribus demonstrepo. Ptolemæus rectè equidem, cum Tacito, sub Svevorum nomine recenset *Langobardos & Angilos*: at malè cis Albim; ut postea patebit.

Haecenus igitur de finibus antiquæ *SVEVIÆ*. ceterò ipsum *SVEVORUM* nomen unde originem ceperit, item quâ occasione vel causâ tot vastissimo terrarum spatio nationes in unum corpus nomenque coiverint, planè incertum est. Est equidem immensum montium jugum in septentrione, Norvagiâ hodiè à Svedîâ dispescens, olim *SVEVO* Romanis auctoribus dictum; cui jam inde ab antiquissimis sæculis adfixa fuit *SVIORUM* sive *SVEONUM* magna gens: est præterea & amnis Ptolemæo *Σηθῶν*, *SVEVUS*, in Germanicum mare sive sinum ejus Codanum sese effundens: quorum

40 singula ex uno eodemque fonte, cum universis *Svevis* sortita fuisse adpellationes suas, nemo temerè negaverit. nec tamen facilè quisquam dixerit, cujus vocabulum primum omnium exstiterit, amnis, nationis Sveonum, an verò universæ gentis Svevorum. Sed eâ de re plura sequenti capite.

Ceterum nomen gentis apud Strabonem, in loco supra citato, quater legitur obliquo casu *Σηθῶν*. quasi vocalis *υ* idem heic valeret, quod apud Latinos *uau*. at ea scriptio Straboni inusitata: & ceteroquin in eodem libro postea, loco novissimè allegato, est vox *Σηθῶν*. libroque IV rectus casus *Σηθεῖ*. ex quibus audacter ego in reliquis illis *υ* corrigo in *β*. Apud Ptolemæum quoque sexies legitur *Σηθῶν*, ac semel *Σηθεῖς*, sine *ο*. at, quia ibidem leguntur *Σηθεῖς Λαγυβαρδοί*, quorum postea casus obliquus *Σηθεῶν*. & *ἐκβολαί*

50 *Σηθεῖς ποταμοῦ*, cujus vocabulum deinde bis *Σηθεῖς*. ubique lego *ουη*.

C A P. XXV.

De SEMNONIBUS.

IN primâ parte Germaniæ auctor noster, à fontibus Rheni ad ostia versùs progrediendo, alias subinde atque alias certo ordine nationes subtexit. idem postea facturus est in Danubii ripâ. at heic Svevorum genteis descripturus, primum Albi ripam, proximaque, ad Billium usque Chalufumque amneis, Foforum sive Saxonum